

De hidtil udfærdigede etableringsdirektiver henviser, for så vidt angår arten af de hindringer, der skal ophæves, til eksemplifikationen i den almindelige plan. Direktiverne nævner endvidere eksempler på konkrete bestemmelser i de enkelte medlemslande, der skal ophæves, og fastsætter i givet fald, hvilken virksomhed der i den enkelte medlemsstat er undtaget fra etableringsretten som følge af art. 55 om udøvelse af offentlig myndighed.

1. Indfødsretskrav for personer, der ønsker at etablere sig

De fleste indfødsretskrav i den danske lovgivning er udformet som betingelser for at drive selvstændig erhvervsvirksomhed her i landet. Kravet stilles normalt ikke blot til indehavere af enkeltmandsvirksomheder og deltagere i personligt ansvarlige selskaber, men også til stiftere og bestyrelsesmedlemmer m. v. i danske selskaber med begrænset ansvar og til bestyrere af udenlandske selskabers filialer her i landet. Disse krav må ophæves i forhold til statsborgerne fra EC-lande, efterhånden som de pågældende erhverv liberaliseres inden for Fællesskaberne. Det samme gælder indfødsretskrav, der hindrer udlændinge, som ønsker at etablere sig her, i at udøve rettigheder, der normalt er knyttet til selvstændig virksomhed, i at opnå statsstøtte eller i at deltage i sociale tryghedsordninger på lige fod med danske statsborgere. Sådanne hindringer er nævnt i Fællesskabernes almindelige plan for ophævelse af begrænsningerne i etableringsfriheden, og de eksisterende danske bestemmelser af denne art er derfor medtaget i nedenstående oversigt, selvom disse bestemmelser er generelle og ikke specielt rettet til personer, der ønsker at etablere sig.

I enkelte love er der hjemmel for vedkommende minister til generelt at undtage statsborgere i bestemte lande fra kravet. Dette er f. eks. tilfældet i næringsloven og i de fleste sociale love. I disse tilfælde kan forpligtelserne over for Fællesskaberne opfyldes uden ændring af selve lovteksten.

I visse andre love er der hjemmel til at udfærdige konkrete dispensationer fra indfødsretskravet. Det spørgsmål har været

rejst, om Danmarks forpligtelser i disse tilfælde kan opfyldes ved kurant dispensationsudstedelse til EC-statsborgere. Fællesskabernes almindelige plan for ophævelse af begrænsningerne i etableringsretten nævner imidlertid som eksempel på bestemmelser, der skal afskaffes, sådanne „der alene for udlændinge gør adgangen til eller udøvelsen af en selvstændig virksomhed afhængig af en tilladelse“. I en afhandling om etableringsreglerne* anføres, at selv ikke et løfte om at udstede alle tilladelser automatisk og uden forsinkelse er tilstrækkeligt efter den almindelige plans klare ordlyd. De fleste af de hidtidige direktiver foreskriver endvidere afskaffelse af det franske „Carte de commerçant étranger“, der kan opfattes som en dispensation fra den franske næringslovgivnings indfødsretskrav. I de nuværende medlemslande er afskaffelsen af indfødsretskrav for etablering da også hidtil sket ved udfærdigelse af generelle regler. Hertil kommer, at automatisk udfærdigelse af dispensationer må antages at ligge uden for, hvad der oprindeligt har været tilsigtet med de pågældende dispensationsbestemmelser i den danske lovgivning, og at det ud fra et rationaliseringssynspunkt næppe er ønskeligt at belaste ministerierne med behandling af konkrete sager, hvis udfald på forhånd er givet. Kontrollen med, at vedkommende udlænding efter EEC-reglerne er berettiget til at drive virksomhed her uanset manglende dansk statsborgerret, kan overlades de myndigheder, der påser, at de øvrige næringsbetingelser er opfyldt. Udvalget finder derfor, at man også i tilfælde, hvor kravet om dansk indfødsret efter vedkommende lov kan fraviges ved konkrete dispensationer, bør opfylde forpligtelserne over for Fællesskaberne ved generelt at undtage de berettigede grupper af EC-statsborgere fra indfødsretskravet.

Liberaliseringen inden for Fællesskaberne omfatter som foran nævnt endnu langt fra samtlige de erhverv, for hvilke den danske lovgivning fastsætter indfødsretskrav, og flere af de danske love, der indeholder sådanne krav, omfatter både liberaliserede erhverv og erhverv, der endnu ikke er liberaliseret. Der synes ikke at være nogen

*) Ulrich Everling: „The right of establishment in the Common Market“. Chicago/Berlin 1964, side 81-82.